

Bromölla kommun

Allergistandard

Hälsofrämjande skola och
förskola i Bromölla kommun

Inledning

Astma, allergi och annan överkänslighet har blivit ett folkhälsoproblem som drabbar många barn och ungdomar. Orsakerna till uppkomsten av allergiska sjukdomar är inte helt klarlagda men de flesta är överens om att ärftlighet och faktorer i miljön har betydelse. Barn och ungdomar tillbringar stor del av sin tid i förskola och skola och för att förebygga besvär är anpassning av miljön viktigt.

Allergikommittén i Bromölla kommun har arbetat fram en allergistandard där syftet är att förebygga hälsoeffekter och symtom som har samband med inomhusmiljö och födoämnesöverkänslighet. Den ska också bidra till att öka kunskapen hos de verksamma i kommunen om allergier och inomhusmiljöns betydelse. Kommunens lokaler och miljöer måste så långt som möjligt kunna utnyttjas av alla, även de som är allergiska eller överkänsliga.

Antagen av kommunfullmäktige 26 april 2004

Reviderad maj 2017

Ny- och ombyggnation

Många risker med inomhusmiljön kan förebyggas redan vid byggnation. Parametrar som är av stor betydelse är luftkvaliteten och värmekomforten. Här spelar besvärämnen som tillförs från olika material samt ventilationen en stor roll. Funktionskrav för ett bra och allergianpassat inomhusklimat behöver tydliggöras för såväl projektörer som entreprenörer. Bromölla kommun, genom fastighetsenheten, har därför tagit fram ett antal beställarkrav som är branschspecifika men även erfarenhetsbaserade.

Tänk på att:

- Planera för fuktdimensionering av byggnaden.
- Bromölla kommuns allergistandard ska användas vid projektering av nybyggnation samt vid om- och tillbyggnad.
- Vid projektering av nybyggnation samt vid större om- och tillbyggnad ska "Miljöbyggnad kategori Silver" tillämpas om inget annat föreskrivs.
- Smuts ska hindras att komma in i byggnaden. Det är därför viktigt att utforma entréer för att stänga ute smutsen.
- Planera ombyggnation så att barnen inte utsätts för byggdamm och emissioner från nya material.
- Rengöra material innan inflyttning efter ombyggnation.

Ansvar: Byggherren/fastighetsenheten

Placering av byggnader

Bästa möjliga plats ska alltid väljas när man lokaliserar en skola eller förskola. Det är viktigt för att få så bra miljö som möjligt, både inomhus som utomhus.

Tänk på att:

- Ta hänsyn till topografi och markbeskaffenhet.
- Marken ska vara fri från föroreningar och uppfylla kraven för känslig markanvändning.
- Undvika placering intill större trafikleder och parkeringsplatser.
- Inte bygga nära bensinstationer, industriområde eller miljö- och hälsofarliga verksamheter.
- Avstånd till djurgårdar och hästhagar från skolor och förskolor bör vara mer än 200 meter.

Ansvar: Byggherren/fastighetsenheten

Inredning

Kemikalier kan frigöras från inredning och möbler så att irriterande ämnen sprids. Fukt är ofta en förutsättning och värme påskyndar processen. För att undvika dammansamling och underlätta städning är inredningens utformning viktig.

Tänk på att:

- I första hand handla via kommunens upphandlade avtal.
- Städbarheten är viktig vid planering och val av inredning. Ta lokalvårdarna till hjälp.
- Välja lågemitterande inrednings- och lekmaterial som avger så lite ämnen som möjligt.
- Skåp ska vara anslutna till tak eller med sluttande överdel (för att förhindra dammsamling) vid ny- och ombyggnation.
- Textila golv inte får förekomma inom barnomsorg, skola och fritids.

- Välja tvättbara, alternativt avtorkbara, ytor på sovdrassor, kuddar, soffor med mera.
- Använda whiteboard och luktfria pennor, alternativt dammfria kriter till "svarta" tavlan.

Ansvar: Inköpsansvarig/verksamhetsansvarig/fastighetsenheten

Löpande

För att upprätthålla ett gott klimat i den färdiga byggnaden krävs bra drift- och underhåll samt städning.

Värme och ventilation

Inomhustemperaturen kan direkt påverka situationen för överkänsliga och allergiska barn. Vid låg temperatur avges betydligt mindre föroreningar från byggmaterial och inredningsdetaljer.

Tänk på att:

- Det ska finnas en tydlig och enkel brukarinstruktion för värme och ventilation.
- Filter ska bytas efter pollensäsong, vara P-märkta samt lägst av filterklass EU7 (F7) vid ny- och ombyggnation.
- Det bör vara 20–22°C operativ temperatur i lokaler för skola och barnomsorg.
- Varje rum ska ha en skylt med hur många personer och hur långa lektionspass som ventilationen är avsedd för. Belastas lokalerna med fler personer måste schemaläggning och rutiner för till exempel vädring anpassas för att uppfylla kravet på en god inomhusmiljö.
- Klassrummen ska vädras ofta, dock inte under pollensäsong. Minst ett öppningsbart fönster ska finnas i varje rum. Vädringstips: Skapa korsdrag genom att öppna flera fönster samtidigt i 5–10 minuter.

Ansvar: Fastighetsenheten/verksamhetsansvarig

Städning

Bristfällig städning kan bidra till kliande ögon, irriterade slemhinnor och allmän trötthet. Personer med astma, allergi och annan överkänslighet kan få förvärrade besvär i lokaler med dålig städning. Det är troligtvis även så att dammiga skolmiljöer kan ge upphov till allergier, rinit (allergisnuva) och astma. Luftburet damm som inte ventileras bort deponeras på ytor i lokalen och kan virvlas upp och bli inandningsbart igen vid aktiviteter i rummet.

Tänk på att:

- Omfattningen bör anpassas efter verksamheten och belastningen i lokalerna.
- Städning bör ske dagligen i lokaler som används dagligen.
- Städningen bör utökas om lokalerna används kvällstid eller helger.
- Använda textil inredning så sparsamt som möjligt, så som lösa mattor, bonader, dukar, madrasser och kuddar. Skapa rutiner för verksamhetens skötsel av dessa.
- Planera för en lättstädad lokal med fria ytor på golv och inredning.
- Skapa en så dammfri miljö som möjligt. Damm samlas lätt på hyllor, fönsterbrädor, armaturer och på material som ligger framme. Det är bättre att förvara saker/material i skåp med dörrar eller backar med lock eller annan sluten förvaring.

Periodisk städning/storstädning

Det sker en successiv nedsmutsning av väggar, tak och inredning som inte märks från dag till dag, men som med tiden inverkar på inomhusmiljön. För att ur hälsoskyddssynpunkt upprätthålla en tillfredsställande kvalitetsnivå på städningen, krävs som regel en återkommande grundligare rengöring, av särskilt hårt smutsade ytor samt de ytor som inte ingår i den dagliga städningen. I den senare finns det oftast begränsade möjligheter att utföra den periodiska städningen. Den bör helst ske under lov och elevfria dagar.

Tänk på att:

- Storstädning bör ske återkommande under året och minst en gång per år och bör omfatta golv, inredning, väggar med grov struktur, högt belägna ytor, belysningsarmaturer, ventilationsdon, textil inredning, gymnastikredskap, golvbrunnar med mera.
- Extrastädning kan beställas vid behov.
- Allergistädning ska förbehållas barn med svår allergi. Behovet av allergistädning avgör barnets ordinarie läkare som skriver intyg till skolan. Intyget överlämnas till verksamhetsansvarig för beslut.

Ansvar: Verksamhetsansvarig

Mat

De som erbjuds mat i kommunal regi ska inte riskera att drabbas av reaktioner på födoämnen. Överkänslighetsreaktionerna kan variera från person till person alltifrån lättare allergiska besvär till mer allvarliga allergiska reaktioner. Alla berörda ska ha kunskap om hur reaktioner på födoämnen förebyggs och hur man ska agera om det ändå händer.

Tänk på att:

- Det ska finnas aktuellt intyg på den födoämnesöverkänslighet som eleven/barnet har så att rätt specialkost kan serveras.
- Varje förskola/skola ska ha skriftliga rutiner för mathantering och servering så att berörd personal får information vad gäller allergiska/överkänsliga elever/barn.
- Nötter, jordnötter eller mandel inte får användas/förekomma i förskola/skola.
- Det är viktigt att specialkosten verkligen är fri från det ämne som eleven/barnet inte tål. Läs ingrediensförteckningen på förpackningen. Använd allergianpassade recept.

- Tillaga specialkosten separat, i tid eller rum, för att undvika kontaminering. Rengör noga alla ytor mellan arbetsmomenten. Vid beredning, använd väl rengjorda kärl, skärbrädor och redskap som byts ut när de blir repiga och slitna. Diska i maskin!
- Om något barn fått eller riskerat att få fel mat, rapporteras detta av respektive verksamhet i kommunens risk- och skaderapporteringssystem samt till miljökontoret. Dessa rapporter används för att identifiera risksituationer och öka säkerheten.

Ansvar: Kostansvarig/verksamhetsansvarig

Dofter

Starka dofter kan orsaka besvär hos personer med astma, allergi och annan överkänslighet men doftöverkänslighet kan förekomma även hos andra personer. Dofter kan orsaka symtom från ögon, näsa och luftvägarnas slemhinnor men mer allmänna besvär som till exempel huvudvärk är inte ovanligt.

Tänk på att:

- Lukten av rök sitter i kläder, hår och andedräkt.
- Inte använda parfym, rakvatten, deodorant eller andra doftande produkter på arbetsplatsen eller i offentliga miljöer såsom till exempel skola och förskola.
- Doftande växter bör inte tas in i offentliga lokaler eller på arbetsplatser.
- Köp helst möbler med låg emission eftersom nya möbler kan lukta starkt i början. Ställ gärna en ny möbel för att lufta av i ett separat rum med bra ventilation först.
- En hänsynsfull omgivning kan hjälpa doftkänsliga personer!

Ansvar: Verksamhetsansvarig

Växter

Växter ökar vårt välbefinnande och har positiva effekter men samtidigt är många människor allergiska eller överkänsliga. Orsaker till reaktioner kan vara dofter, pollen, växtsafter och mögel som ibland finns i jorden. Genom att välja bort olämpliga växter kan de flesta få en levande grön miljö med växter och vackra buketter.

Växter utomhus

Vid val av utomhusväxter eller vid planering av växter i trädgård eller på skolgårdar, tänk särskilt på vilka växter som planteras vid entrén och luftintagen.

Tänk på att:

- Välja insektspollinerande träd, buskar och örter. Undvik växter vars pollen sprids med vinden, till exempel hassel och björk.
- Välja växter utan doft.
- Välja grässorter som blommar sent eller är långsamt växande.

Ansvar: Tekniska enheten

Växter inomhus

I förskolans och skolans inomhusmiljö är det särskilt viktigt att skapa en grön miljö som passar för alla i klassrum och väntrum.

Tänk på att:

- Välja snittblommor och krukväxter utan doft.
- Välja kvistar från fruktträd istället för ris från till exempel björk, al och hassel.
- Undvika julgranar inomhus.
- Duscha växterna ibland. Välj växter med släta blad och undvik torkade växter.
- Odlar krukväxter i hydrokultur (odling i vatten).
- Undvika benjaminfikus eller andra fikusväxter.

Ansvar: Verksamhetsansvarig

Pälsdjur

Allergen från pälsdjur är små partiklar som håller sig svävande i luften under lång tid innan de lägger sig och fastnar i olika material. På grund av detta är de lätta att andas in och kan orsaka astma och allergisymtom. Vid pälsdjursallergi kan man få besvär både vid direkt och indirekt kontakt med djur vilket innebär att den som är allergisk kan få symtom i miljöer där det normalt inte finns pälsdjur, till exempel i skola eller förskola. Det beror på att personer som har djur hemma bär med sig djurallergen i kläder och hår. Allergenen fastnar sedan i damm och textilier. Mängden pälsdjursallergen på förskolan/i klassrummet beror framför allt på hur många barn som har djur hemma och städbarheten i lokalerna.

Tänk på att:

- Inte ta med pälsdjur och fåglar till skolan/förskolan. Detta gäller även om lokalen används utanför skoltid.
- Undvika att krama ditt pälsdjur innan du går till skolan/förskolan.
- Gärna komma till förskolan/skolan i kläder som inte varit i direkt beröring med djuret.
- Lämna ridkläder hemma. När du ridit byter du kläder och duschar efteråt. Hästallergen är ett starkare allergen än många andra.
- Tvätta händerna efter djurkontakt.
- Förvara uppstoppade djur i glasmontrar.

Ansvar: Verksamhetsansvarig

Utevistelse

Barn och unga bör vistas ute så mycket som möjligt då utevistelse har många positiva hälsoeffekter. Förskolebarnen ska vistas ute regelbundet varje dag och i skolan ska eleverna uppmuntras att vistas utomhus på rasterna.

- Skapa möjlighet för barnen att vistas ute i olika naturmiljöer för att skapa förståelse för hur detta påverkar deras hälsa och välbefinnande positivt.

Ansvar: Verksamhetsansvarig

Ytterligare information

För länkar till sidor med mer information, avtal med mera kan du läsa mer på www.bromolla.se/allergistandard

Kontaktuppgifter allergikomittén i Bromölla

Agneta Centervall
Törnsångaren
0456–82 22 24, 0709–17 12 24
agneta.centervall@bromolla.se

Annika Olsson
Myndighetskontoret
Tel. 0456–82 22 45, 0709–17 12 45
annika.olsson@bromolla.se

Ina Gavard
Skolhälsovården
Tel. 0456–82 23 56, 0709–17 11 05
ina.gavard@bromolla.se

Helen Högman
SBKF städ
helen.hogman@sbkf.se

Kerstin Ek
Dalaskolan Norra
Tel. 0456–82 21 46, 0709–17 11 46
kerstin.ek@bromolla.se

Roger Jensen
Fastighetsenheten
Tel. 0456–82 23 46, 0709–17 13 46
roger.jensen@bromolla.se

Åsa Persson
Allergikonsulent
Centralsjukhuset, Kristianstad
Tel. 044–309 13 55
asa.p.persson@skane.se

Annika Velin
SBKF måltidssevice
annika.velin@sbkf.se

Bromölla kommun

Bromölla kommun · Besöksadress: Kommunhuset, Storgatan 48 · Adress: Box 18, 295 21 Bromölla
Tel: 0456-82 20 00 · Fax: 0456-82 22 00 · E-post: kommunstyrelsen@bromolla.se · Webb: www.bromolla.se

www.bromolla.se